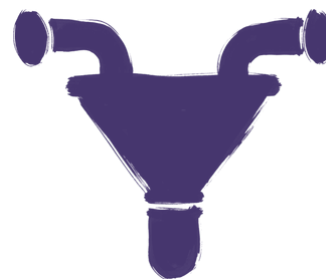

Proč vznikla Evropská unie?

Evropská unie vznikla, aby se Francie a Německo po třech válkách během jednoho lidského života už nikdy nemohly vyzbrojit proti sobě.

Všechno ostatní – trh, euro, dotace i bruselská byrokracie – přišlo později. U kořene je jeden velmi konkrétní trik, který stojí za vyprávění.

Rok 1950: kontinent v troskách, potřetí

Když se v roce 1950 rozhlédl francouzský ministr zahraničí Robert Schuman po Evropě, viděl totéž co jeho prarodiče: vybombardovaná města a hřbitovy plné mladých mužů. Francie a Německo spolu válčily v letech 1870, 1914 a 1939 – třikrát za sedmdesát let. Každá poválečná generace přísahala „už nikdy“ a každá selhala, protože přísahy nic nestojí.

Schuman a jeho poradce Jean Monnet proto zkusili něco jiného než přísahu: udělat válku fyzicky nemožnou.

Trik s uhlím a ocelí

Zbraně se tehdy vyráběly z oceli a ocel se tavila uhlím. Schumanův návrh z 9. května 1950 zněl prostě: dejme francouzské a německé uhlí a ocel pod jednu společnou správu. Stát, který nekontroluje vlastní zbrojní suroviny, nemůže potají zbrojit proti sousedovi – ne proto, že slíbil, že nebude, ale proto, že to bez vědomí souseda technicky nejde.

V roce 1952 tak vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli: šest zemí, jeden společný úřad. Byl to mírový projekt v hospodářském převleku. A ukázalo se, že společná správa má vedlejší účinek – obchodovat se najednou dalo snáz, a tak členové v roce 1958 rozšířili spolupráci na celé hospodářství. Z toho vyrostl společný trh, z trhu měna, z šestky sedmadvacítko. Dnešní EU je vrstva po vrstvě postavená na tom jednom triku z roku 1950.

Co EU nebyla

K poctivému příběhu patří i to, čím vznik EU nebyl. Nebyl to spiknutí elit – návrh byl veřejný projev a každou smlouvu schvalovaly parlamenty nebo referenda. Nebyl to ani americký projekt, i když Amerika integraci přála. A nebyl to od začátku plán superstátu: zakladatelé se lišili v tom, kam až chtějí dojít, přesně jako se v tom liší dnešní Evropané.

Proč na tom původu záleží

Protože vysvětluje, proč Unie vypadá, jak vypadá. Je to stavba, která rostla po vrstvách kolem mírového jádra, ne stát narýsovaný na čistém papíře – proto je složitá, pomalá a věčně rozestavěná. Sedmdesát let míru mezi členy je její splněný původní úkol. Jestli zvládne i ten nový – obstát jako celek ve světě, který znovu tvrdne – je otázka, na kterou se odpovídá právě teď.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kdy vznikla Evropská unie?

Pod dnešním jménem v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou. Skutečný začátek je ale rok 1952, kdy začalo fungovat Evropské společenství uhlí a oceli, a rok 1958, kdy vzniklo Evropské hospodářské společenství.

Co byla Schumanova deklarace?

Projev francouzského ministra zahraničí Roberta Schumana z 9. května 1950, který navrhl dát francouzskou a německou výrobu uhlí a oceli pod společnou správu. Ten den se dodnes slaví jako Den Evropy.

Proč zrovna uhlí a ocel?

Protože z nich se tehdy vyráběly zbraně. Kdo nekontroloval vlastní uhlí a ocel, nemohl potají zbrojit. Byl to mírový projekt převlečený za hospodářský – a fungoval.

Kdy do Unie vstoupilo Česko?

1. května 2004, spolu s dalšími sedmi zeměmi bývalého východního bloku, Maltou a Kyprem. V referendu tehdy vstup podpořilo 77 % hlasujících Čechů.

Splnila EU svůj původní účel?

Zatím ano: mezi členskými státy nebyla za víc než sedmdesát let jediná válka – na kontinentu, kde se předtím válčilo prakticky nepřetržitě. Otázka dneška zní, jestli ob stojí i na venek.

ZDROJE

- Schumanova deklarace, 9. května 1950 (text, EU)
- Historie ESÚO (1952) a Římských smluv (1957/58)
- Maastrichtská smlouva 1992/93
- Referendum o vstupu ČR do EU, červen 2003 (77,3 % pro)